

20-lecie systemu wsparcia osób niepełnosprawnych

16 czerwca 2011 r.

XX-lecie systemu wsparcia osób niepełnosprawnych: *Te wszystkie lata to olbrzymia praca zarówno moich poprzedników, szeregu osób zaangażowanych w działania na rzecz osób niepełnosprawnych, organizacji pozarządowych działających w tym obszarze oraz samych osób niepełnosprawnych, która doprowadziła do całkowitego przebudowania postrzegania osób niepełnosprawnych.* – Jarosław Duda, Pełnomocnik Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych.

W 1991 r. w Polsce zaczęło funkcjonować nowoczesne prawo budujące system wsparcia osób niepełnosprawnych. Przez kolejne 20 lat rozwijało się obejmując nowe obszary i tworząc nowe instrumenty. Równocześnie problematyka wspierania osób niepełnosprawnych staje się co raz bardziej obecna we wszystkich obszarach funkcjonowania państwa. Osoby niepełnosprawne mogą dziś korzystać z wielu rozwiązań sprzyjających budowaniu w pełni integracyjnego społeczeństwa.

Bez zaangażowania odważnych i zdeterminowanych osób pracujących nad pierwszymi rozwiązaniami prawnymi, bez zaangażowania całego środowiska niemożliwe byłoby stworzenie podwalin dla systemu wspierania osób niepełnosprawnych w ich codziennym funkcjonowaniu. Stworzenie solidnych podstaw prawnych i finansowych stało się punktem wyjścia do dokonania zmian sprzyjających poprawie społecznej sytuacji osób niepełnosprawnych.

Zmiany jakie zaszły przez 20 lat, to ciągły rozwój i ulepszanie. System ewaluował, dostosowywał się do zmieniającej się rzeczywistości i otoczenia. Wprowadzano nowoczesne rozwiązania, ulepszano i upraszczano instrumentu. Wyzwaniem było dostosowanie naszych przepisów do rozwiązań europejskich. Idea zapewnienia –wsparcia dla osób niepełnosprawnych w dostępie do pracy i każdego innego obszaru funkcjonowania społecznego jest jednak nadal aktualna.

Jubileusz 20-lecia wsparcia osób niepełnosprawnych to czas, który pozwoli dokonać podsumowania funkcjonalności systemu, zastanowić się nad rozwiązaniami, które sprawdziły się i tymi, które nie przyniosły spodziewanych efektów. To również okazja do wyróżnienia tych, którzy przez te lata wnieśli wkład w rozwój wsparcia dla osób niepełnosprawnych.

Kalendarium

- **9 maja 1991** Parlament RP uchwała *ustawę o zatrudnianiu i rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych*
- **1 lipca 1991 r.** *ustawa o zatrudnianiu i rehabilitacji (...)* wchodzi w życie
- **Sierpień 1991 r.** powołany zostaje:
  - **Pełnomocnik ds. Osób Niepełnosprawnych - Sekretarz Stanu w Ministerstwie Pracy i Polityki Socjalnej**
  - **Prezes Zarządu Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON)**
- **Wrzesień 1991 r. – październik 1992 r.**
Minister Pracy i Polityki Socjalnej wydaje **akty wykonawcze** do ustawy o zatrudnianiu i rehabilitacji (...)
- **1993 r.**
  - Rada Ministrów przyjmuje *Rządowy program działań na rzecz osób niepełnosprawnych i ich integracji ze społeczeństwem*
  - powstają pierwsze programy PFRON adresowane do osób niepełnosprawnych „Wykształcenie twoją szansą” i „Premia dla aktywnych”
- **1996 r.** wdrożony zostaje pierwszy program wspierający zatrudnienie niepełnosprawnych mieszkańców wsi **MEDIUM**
- **27 sierpnia 1997 r.** Parlament RP uchwała *ustawę o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych*, na mocy której m.in.:
  - wprowadzono nowy system orzekania o niepełnosprawności dla celów pozaubezpieczeniowych
  - rozszerzono katalog zadań możliwych do sfinansowania ze środków PFRON
  - wprowadzono możliwość:
    - systemowego wspierania organizacji pozarządowych
    - tworzenia zakładów aktywności zawodowej
  - utworzono **Krajową Radę Konsultacyjną do Spraw Osób Niepełnosprawnych** – organ opiniotwórczy – doradczy Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych
- **1998 r.** zakończono prace nad oceną zgodności prawodawstwa polskiego z prawem wspólnotowym w części dotyczącej problematyki niepełnosprawności
- **1 styczeń 1999 r.** **decentralizacja działań na rzecz osób niepełnosprawnych.** W związku z reformą administracyjną kraju część zadań ustawowych przejmują samorządy województw i powiaty.
- **2000 r.** wdrożone zostają programy szkoleniowe **ATENA** i **ORZECZNIK** – wzmacniające kompetencje służb samorządowych

- **2001 r.** wdrożone zostają programy:
  - **DOMINO** – wsparcie samorządów w budowaniu strategii działań na rzecz osób niepełnosprawnych w społecznościach lokalnych
  - **PARTNER** – wsparcie działań organizacji pozarządowych na rzecz osób niepełnosprawnych
- **2003 r.** obchody Europejskiego Roku Osób Niepełnosprawnych
- **2004 r.**
  - zmienia się system wsparcia pracodawców zatrudniających osoby niepełnosprawne w związku z akcesją Polski do Unii Europejskiej
  - realizowane są **KRAJOWE DNI INFORMACJI**
- **2006 r.** Polska otrzymuje prestiżową nagrodę **im. F. D. Roosevelta** za znaczący postęp we wdrażaniu przepisów sprzyjających włączeniu społecznemu osób niepełno-sprawnych
- **30 marca 2007 r.** Minister Pracy i Polityki Społecznej w imieniu RP podpisuje ***Konwencję o prawach osób niepełnosprawnych***
- **2008 r.**
  - zmienia się system wspierania pracodawców zatrudniających osoby niepełnosprawne, w związku z nowymi przepisami unijnymi w zakresie dopuszczalności stosowania pomocy publicznej dla przedsiębiorców
  - powstaje strona internetowa **Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych**
- **2007 – 2010 r.** trwają prace analityczne dotyczące zgodności prawa polskiego z postanowieniami ***Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych***
- **2011 r.** w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej powstaje **Raport w sprawie zgodności prawa polskiego z postanowieniami Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych**; trwają prace nad przygotowaniem wniosku o ratyfikację ***Konwencji o prawach osób niepełno-sprawnych***

Organizowanie przez Jarosława Dudę, Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych konferencji jest jednym z elementów działań na rzecz podkreślenia roli wsparcia dla osób niepełnosprawnych. Zapewnienie równego dostępu do wszystkich obszarów codziennego funkcjonowania jest priorytetem w tych działaniach. Liczne inicjatywy i zaangażowanie się w projekty upowszechniające budowanie dostępnego środowiska na rzecz osób niepełnosprawnych pozwalają realizować spójną i efektywną politykę w tym obszarze.

Zaangażowanie i działania Pełnomocnika, Biura Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych mają na celu budowanie świadomości wśród wszystkich

odpowiedzialnych instytucji i osób konieczności tworzenia przyjaznych i otwartych rozwiązań sprzyjających pełnej integracji. Tworzenie kompendium wiedzy o instrumentach wsparcia osób niepełnosprawnych, prezentowanie nowoczesnych idei im sprzyjających jest jednym z podstawowych zadań podmiotów działających w tym obszarze.

Zachęcamy do zapoznania się ze stroną internetową Biura Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych pod adresem www.niepelnosprawni.gov.pl , gdzie znajdują Państwo szereg materiałów na temat rozwiązań prawnych na rzecz osób niepełnosprawnych, jak i szereg ciekawych inicjatyw mających na celu budowanie społeczeństwa równych szans.

Polecamy również opracowania publikowane przez Biuro Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych prezentujące nowoczesne, interesujące rozwiązania na rzecz zwiększenia integracji społecznej, jak np.: "Projektowanie uniwersalne. Objasnienie koncepcji", "Praktyczny poradnik savoir-vivre wobec osób niepełnosprawnych".